

कायचिकित्सा

पेपर :1

१०० गुण

भाग:अ

५० गुण

1. काय व चिकित्सा या शब्दांची निरुक्ति, व्याख्या व पर्यायीशब्द.
कायचिकित्सा व भेषज या शब्दांची व्याख्या व प्रकार यांचे सविस्तर वर्णन.
चिकित्साचतुष्टपाद यांचे ज्ञान.
रोगी व रोग परीक्षा सिध्दांत.
अष्टस्थान परीक्षा.
2. दोषअवस्था अनुसार क्रियाकालाचे महत्व व चिकित्सा.
3. दोष,धातु व मल यांच्या वृध्दी आणि क्षयांचे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
ओजो व्यापद (ओजोक्षय,विस्त्रंस व व्यापद) यांचे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
साम,निराम अवस्थांचे लक्षण व चिकित्सासूत्र - चिकित्सा.
रोगअनुत्पत्तिकरचिकित्सा,रोगप्रशमनचिकित्सा(दोषप्रत्यनिक, व्याधिप्रत्यनिक, उभयप्रत्यनिक)
दोषोपक्रम.
स्थानांतरदोष यांचे (आशयापकर्ष,दोषांची अनुलोम/प्रतिलोम गति, दोषांचे विमार्गगमन)
चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
लीनदोषांचे ज्ञान व चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
आवरण यांचे निदान, चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
धातुप्रदोष व्याधीचे निदान, चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
दोष,दूष्य,बल,काल,अग्नि,प्रकृति,वय,सत्व,सात्म्य,देश,आहार व अवस्थायांचे महत्व.
सामान्यज व नानात्मज व्याधींचे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
4. दिविधोपक्रमांचे वर्णन (संतर्पणआणिअपतर्पण).
षडविधोपक्रमांचे वर्णन (रुक्षण,स्नेहन,स्वेदन,स्तंभन,लंघनआणिबृहण).
शोधन, शमन व निदानपरिवर्जन यांचे सविस्तर वर्णन.
औषधमात्रा, सेवनकाल, अनुपान यांचे ज्ञान.
पथ्यापथ्य व्याख्या व ज्ञान, स्रोतस निहाय विविध व्याधी मध्ये पथ्यापथ्य.
5. "मनस" या शब्दाची निरुक्ति, मनाचे स्थान, गुण व कर्म, मानसरोगांचे सामान्यचिकित्सासिध्दांत.
6. न्युट्रिशीनलडेफिशियन्सीडिसऑर्डर्स ची तत्वे, चिकित्सा व चिकित्सा सिध्दांत
7. वार्धक्यजन्य व्याधींचे, इंद्रियप्रदोषज व्याधींची, अल्झायमररोगाची, स्लिपडिसऑर्डर्सची, वार्धक्यजन्य दौर्बल्याची चिकित्सा

8. आनुवंशिक, पर्यावरण प्रदूषणजन्य आणि भिषकप्रेरित घटकांमुळे निर्मित रोगांचे वर्णन व चिकित्सातत्त्वे. आहारजन्य आणि औषधीजन्य अॅलर्जी डिसऑर्डर्स ची चिकित्सा. अन्य अॅलर्जी डिसऑर्डर्स ची चिकित्सा.

भाग:ब

५० गुण

9. ज्वरा चे प्रकार, चिकित्सासूत्र व चिकित्सा यांचे विस्ताराने वर्णन
प्राचीन आणि अर्वचीन शास्त्रांनुसार खालील ज्वरांची हेतु संप्राप्ति व चिकित्सा
टायफॉईड, न्युमोनिया, प्लुरसी, इनफ्लुएंझा, मम्प्स, मेनिनजायटिस एनसेफेलायटिस, टिटॅनस,
यलो फिवर, प्लेग, डेंग्यु फिवर, चिकुन गुनिया, लेप्टोस्पायरोसिस, व्हायरल फिवर, अॅन्थ्रॅक्स,
मसुरीका (स्मॉल पॉक्स), लघु मसुरीका (चिकन पॉक्स), रोमन्तिका (मिझल्स).
10. रसवहस्त्रोतस व त्यांचे व्याधीं ची चिकित्सा सूत्र व चिकित्सा जसे की पाण्डु, आमवात,
मदात्यय, हृद्रोग, हृच्छूल, हायपोटॅशन, हायपरटॅशन, अॅनेमिया, -हुमॅटॉयिड आर्थरायटिस.
11. रक्तवहस्त्रोतस व त्यांचे व्याधींचे चिकित्सा सूत्र व चिकित्सा जस की रक्तपित्त, कामला,
कुंभकामला, हलीमक, दाह, मद, मूर्च्छा, संन्यास, वातरक्त, प्लीहादोष, यकृतदोष,
हिमोलायटिक डिसऑर्डर्स, हेपॅटायटीस, सिरॉसिस ऑफ लिव्हर, ल्युकेमिया, कुष्ठ, शिवत्र,
विसर्प, शीतपित्त, उदरद, कोठ आणि क्षुद्ररोग.
12. राष्ट्रीय आरोग्य कार्यक्रमांचे ज्ञान आणि जागतिक आरोग्य संघटने अनुसार तयार केलेल्या सूची
मधील मलेरिया, फायलेरिया, काला आजार, लेप्रसी, टुबरकुलोसीस, एड्स रोगांची आयुर्वेदिक
चिकित्सा.
13. योग, नॅचरोपॅथी, युनानी, सिध्द, फिझियोथेरपी आणि रिहॅबीलीटेशन मधील स्वास्थ्य रक्षण
करणारे चिकित्सा सूत्रां चा आणि वेगवेगळ्या व्याधीं ची सामान्य चिकित्सा सूत्रां चा
सामान्य परीचय.
14. थॉयराईड,पॅराथॉयराईड,पिच्युटरी आणि पॅनक्रियाज तथा अॅड्रेनल या अंतःस्रावी ग्रंथी संबंधीत
व्याधींची चिकित्सा सूत्र व चिकित्सा.
15. व्याधीक्षमत्व हीनता जनीत व्याधी (इम्युनो डेफिसिएन्सी डिसऑर्डर), आटो इम्युन डिसऑर्डर
यांचा सामान्य परीचय, प्रकार व चिकित्सा.
16. खालील आत्यायिक अवस्थांचे वर्णन व चिकित्सा _____
अॅक्युट हॅमरेज, हायपरटेनसिव इमरजन्सी, अॅक्युट अॅबडॉमिन पेन (रीनल कोलीकी, बिलिअरी
कोलीकी, गस्ट्रायटीस,पन्क्रियाटायटीस, पेरीटोनायटीस, व अपेन्डीसायटीस), अॅक्युट अॅबडॉमिन
अॅन्युरिया/ऑलिग्युरिया, सीसीएफ, मायोकार्डियल इन्फार्कशन / अंजायना, शॉक, सिनकोप,
कनव्हलजन, हायपरपायरॅक्झिया, हायपोग्लायसेमिया/हायपरग्लायसेमिया, स्टेटस अस्थमॅटिकस,
ड्राऊनिंग, अॅक्युट रेसपायरेटरी डिस्ट्रेस सिंड्रोम, इलेक्ट्रिक शॉक.
-

कायचिकित्सा

पेपर:2

१०० गुण

भाग:अ

५० गुण

1. प्राणवहस्त्रोतसा चे कास, श्वास, हिक्का, राजयक्ष्मा, उरःक्षत, पार्श्वशूल, ब्रान्कायटिस, ब्रान्कीयाकस्टसीस, एम्फीझीमा, व सीओपीडी या व्याधीं चे चिकित्सा सूत्र व चिकित्सा.
2. उदकवहस्त्रोतस चे शोथ, जलोदर, तष्णा, जल व आप धातुक्षयवृध्दी (आप व इलेक्ट्रोलाईट इम्बलन्स) या व्याधीं चे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा
3. अन्नवहस्त्रोतस चे अग्निमांद्य, अरुची, अजीर्ण, आनाह, आटोप, आध्मान, अलसक, विलंबिका, विसूचिका, च्छर्दी, ग्रहणी, अम्लपित्त, गुल्म, शूल, भस्मक, अम्लपित्तजन्यउपद्रव (असीड पेपेटिक डिसआरडर) या व्याधींचे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
4. पक्षवध, एकांगवात, सर्वांगवात, अर्दित, अवबाहुक, कटिग्रह, मन्यास्तंभ, गृध्रसी, विश्वाचि, खल्ली, खंज, पंगु, पादहर्ष, पाददाह, वातकंटक, कोषट्टुकशीर्ष, उदावर्त, कंपवात, धातुगत वात व आशयागत वात व वायु चे आवरण, या वातव्याधीं चे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा. अन्य वात रोग, पारकीन्सोनीझम.
5. उरुस्तंभ, गुलीन बारीज सिंड्रोम, मायस्थेनिया ग्रेविस, मोटर न्यूरॉन डिसीज, न्युरालजिया या व्याधीं चे निदान व चिकित्सा.

भाग:ब

५० गुण

6. मांसवह व मेदोवहस्त्रोतसचे गंडमाला, गलगंड, मांसशोष, अर्बुद, अपची, प्रमेह, स्थौल्य, कार्श्य, डायबिटीस मेलिटस, डिसलीपीडेमिया व्याधींचे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
7. अस्थिवह व मज्जावहस्त्रोतस चे अस्थिमज्जा विद्रधी, अस्थिसौषिर्य, अस्थिक्षय, संधीगतवात, ऑस्टीओआर्थरायटिस, ऑस्टीओमायलायटिस, ऑस्टीओपोरोसिस, ऑस्टीओपेनिया या व्याधींचे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
8. शुक्रवहस्त्रोतस चे क्लैब्य, शुक्राल्पता शुक्रदोष, क्षीणशुक्र, ध्वजभंग या व्याधीं चे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
9. मूत्रवहस्त्रोतस चे मूत्रकृच्छ्र, मूत्राघात, अशमरी, सिस्टायटिस, नेफ्रायटिस, नेफ्रोटिकसिंड्रोम, बीपीएच, रिनलफेल्युअर या व्याधीं चे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
10. पुरीषवहस्त्रोतस चे अतिसार, प्रवाहिका, अर्श, पुरीषज, कृमी आयबीएस, अल्सरेटिव्हकोलायटिस या व्याधीं चे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा
11. फिरंग, पूयमेह, उपदंश, लिंफोग्रॅन्युलोमा इनग्वायनेल, सिफीलिस, गनोरिया या यौनसंक्रमण जनीत व्याधीं चे चिकित्सासूत्र व चिकित्सा.
12. काम, क्रोध, लोभ, मोह, मद, मत्सर, शोक, भय, विषाद, दैन्य, हर्ष व प्रजापराध यांचि प्रस्तावना, व्याख्या व चिकित्सा.

13. मनस व मनोवहस्रोतस. उन्माद, अपस्मार, अतत्वाभिनिवेश, चित्तोद्वेग, विषाद, अँक्झायटी डिसऑर्डर्स, डिप्रेशन, सोमटोफार्म व मूड डिसऑर्डर्स, स्ट्रेस इन्डुस्ड डिसऑर्डर्स, सायको सेक्शुअल डिसऑर्डर्स या व्याधीं चे निदान व चिकित्सा.
दैवव्यपाश्रय, सत्वावजय, अद्रव्यभूत चिकित्सेचे महत्त्व. मेध्य रसायनाचे मानसरोग चिकित्सेत महत्त्व. भूतविदया. ग्रहबाधा चे निदान व चिकित्सा.
14. रसायन ची निरूक्ति, व्याख्या व पर्यायीशब्द. रसायनाचे फायदे व महत्त्व. रसायनअर्हता. रसायनांचे वर्गीकरण. कुटिप्रावेशिक व वातातपिक रसायन. वातातपिक रसायन अर्हता कायाकल्प व आचार रसायनांचे ज्ञान. कुटिप्रावेशिक रसायनांचे पूर्व, प्रधान व पश्चात कर्म (कुटिप्रावेशिक रसायन पश्चात परीचर्या). कुटिप्रावेशिक चे फायदे व कालावधी. रसायनयोग व त्यांचे सेवन विधी त्यांची उपयोगिता. वयानुसार रसायन योग मात्रा विनिश्चय. रसायन सेवन उपरांत पाळावयाचे नियम. इम्युनो मॉड्युलेटर्स आणि अँटिअँक्सिडंटस चे रसायन मधे महत्त्व
15. वाजीकरणा ची निरूक्ति, व्याख्या, पर्यायीशब्द, उपयोगिता, फायदे. फर्टिलिटीचे (वाजीकरण) महत्त्व. शुक्राची लक्षणे, वाजीकरणद्रव्ये व औषधे. गुण, मात्रा, वापरण्याच्या पध्दती व त्यांची घटकद्रव्ये. रसायने व वाजीकरण कल्प निर्माण विधि. वाजीकरण द्रव्यांचे वर्गीकरण व महत्त्व.

सी.सी.आय.एम. निर्देशीत

प्रात्यक्षीक करीता गुण विभाजन : १०० गुण

१) देनंदिन रूग्णपत्रक रेकार्ड : २० गुण

२) रूग्ण परीक्षण :

अ) दिर्घ (लांग केस) : २० गुण

ब) लघु (शार्ट केस) : १० गुण

३) मौखीक :

अ) पेपर १ २० गुण

ब) पेपर २ २० गुण

संदर्भ ग्रंथ सूची:

- १) चरक संहिता, सुश्रुत संहिता, अष्टांग संग्रह, व अष्टांग हृदय(सर्व ग्रंथ त्यांच्या टिके सह) मधुकोष टिकेसह माधव निदान
- २) आयुर्वेद व्याधी विज्ञान :
- ३) रोग परीक्षा विधी :
- ४) पंचकर्म विज्ञान :
- ५) चिकित्सा आदर्श :
- ६) कायचिकित्सा (भाग १ ते ४) :
- ७) आयुर्वेद निदान चिकित्सा सिध्दांत :
- ८) कायचिकित्सा (भाग १ ते ४) :
- ९) डेव्हिडसनस प्रिन्सीपल आफ प्रकटिस आफ मेडीसीन :
- १०) एपीआय टेक्स्ट बुक आफ मेडीसीन :
- ११) हरीसनस टेक्स्ट बुक आफ मेडीसीन :
- १२) सेसील टेक्स्ट बुक आफ मेडीसीन :
- १३) पंचकर्म इलस्ट्रेटेड :
- १४) संबधीत विषयाचे यथायोग्य अन्य प्रकाशीत पुस्तके. मासिका मधील संबधीत विषयाचे प्रकाशीत लेख.

कायचिकित्सा विभाग

आंतररुग्ण पत्रक

बाह्य रुग्ण नोंदणी क्र.: आंतररुग्ण नोंदणी क्र.: कक्ष : शय्या क्र.:
रुग्ण नाम : वय : लिंग :
रुग्णा चा पत्ता :
परीक्षण दिनांक :
धर्म : देश: ऋतु : जन्म तारीख :
शिक्षण : व्यवसाय : विवाहित / विवाहित
प्रवेश दिनांक : निर्गमन दिनांक :
तात्पुरते रोग निदान निश्चित रोग निदान
प्रमुख वेदना व त्यांचा कालावधी:

वर्तमान व्याधी लक्षणे व रुग्ण इतिहास :

वर्तमान औषधे इतिहास :

पुर्व औषधे इतिहास :

रक्तदान इतिहास :

शस्त्रकर्माचा इतिहास :

कुलज इतिहास 1. मातृकुल

2.पितृकुल

3.स्वकुल

सामान्य परीक्षण:-

देहोष्मा : श्वसन: / मिनिट रक्तदाब:

षडंग परीक्षण :

शिरोग्रिवा:

केश: नासा: तालु:

त्वचा: गिलायु:

कपाल: ओष्ठ: अवटुका:

नेत्र: दंत: मन्या:

कर्ण: जीव्हा:

उरपरीक्षण:

दर्शन:

स्पर्शन:

आकोटन:

श्रवण:

उदर परीक्षण:

दर्शन:

स्पर्शन:

आकोटन:

श्रवणः

शाखा परीक्षणः

चतुर्विध शाखा परीक्षणः

उभय हस्तः वामः दक्षिणः

उभय पादः वामः दक्षिणः

षडविध परीक्षणः

पंचेन्द्रिय व प्रश्न परीक्षाः

ज्ञानेन्द्रिये परीक्षण व कर्मेन्द्रिये परीक्षण

चक्षुरीन्द्रियः	वाकः
श्रवणेन्द्रियेः	हस्तः
रसनेन्द्रियः	पादः
घ्राणेन्द्रियः	पायुः
स्पर्शनेन्द्रियः	उपस्थः

अष्टविध परीक्षणः

1.नाडी.....गती	/ मिनीट	दोष
2.मुत्र....प्रमाण	वर्ण	वेळा
3.मल...प्रमाण	वर्ण	वेळा
4.जिह्वा...वर्ण	स्वरूप	
5. शब्द...	स्वरूप	
6. स्पर्श.....	स्वरूप	
7. द्रुक... वर्ण	स्वरूप	क्षमता
8. आकृती.....कश/मध्यम/स्थूल		

दशविध परीक्षणः

1.प्रकृति

2.विकृति

3.सार

4.संहनन

5.प्रमाण

6.सात्म्य

7.सत्व

8.आहारशक्ती

9.व्यायामशक्ती

10.वय

रुग्णबल.....प्रवर/मध्य/अवर

व्याधीबल.....प्रवर/मध्य/अवर

स्त्रोतस परीक्षणः

प्राणवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

उदकवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

अन्नवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणः

दुष्टीहेतुः

रसवह स्त्रोतस :

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

रक्तवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

मांसवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

मेदोवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

अस्थिवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

मज्जावह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

शुक्रवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

आर्तववह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

स्तन्यवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

मूत्रवह स्त्रोतस :

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

पुरीषवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

स्वेदोवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

मनोवह स्त्रोतसः

दुष्टीलक्षणेः

दुष्टीहेतुः

प्राणवह स्रोतस परीक्षणः

दर्शनःओष्ठ/जिह्वा/कंठ/गिलायु/उरः/ष्ठीवन

स्पर्शनःकंठस्थान

आकोठनः

श्रवणः

प्रश्नः धूम्रपान इतिहास / संबंधीत व्यवसाय

उदकवह स्रोतस परीक्षणः

दर्शनःओष्ठ/दंत/जिह्वा/तालु/गलप्रदेश/उदर

स्पर्शनः उरः/उदर/त्वचा/शोथ

आकोठनः

श्रवणः

प्रश्नःवेदना/अजीर्ण लक्षणो/तृष्णा/आहारमात्रा/आहारकाल

अन्नवह स्रोतस परीक्षणः

दर्शनःओष्ठ/जिह्वा/तालु/कंठ/त्वचा

स्पर्शनःत्वचा/उरः/उदर/शोथ

आकोठनः

श्रवणः

प्रश्नःउदकसेवन/तृष्ण/मूत्रप्रमाण/स्वेदप्रमाण

रसवहदर्शन स्रोतस परीक्षणः

दर्शनःकेश/रोम/त्वचा/नेत्र/नख

स्पर्शनःनाडी/स्पर्श

आकोठनः

श्रवणः

प्रश्नःहृद्रव/वेदना/श्वास

रक्तवह स्रोतस परीक्षणः

दर्शनःनेत्र/कर्ण/जिह्वा/मुख/त्वचा/नख/पाणिपादतल/सिरा/रक्तस्त्राव

स्पर्शनःयकृतस्पर्शन/प्लीहास्पर्शन

प्रश्नःअम्लोद्गार/तिक्तलवणास्यता

मांसवह स्रोतस परीक्षणः

दर्शनःआकृति/आकार/त्वचा/खमल/स्नायुक्षमता/स्नायु संबंधीत
शारीरिक व्यंग

स्पर्शनःसौष्ठव/आयाम/विस्तार/स्नायु प्रतिक्षिप्त क्रिया/ स्नायु
संबंधीत शारीरिक व्यंग

प्रश्नः स्नायुदौर्बल्य/कुलज इतिहास

मेदोवह स्रोतस परीक्षणः

दर्शनःगंड/स्फिक्/स्तन/उदर/नेत्र/त्वचा/ओष्ठ/दंत

स्पर्शनःमेदसंचिती/यकृतस्पर्शन/प्लीहास्पर्शन

प्रश्नःआहार/विहार/शस्त्रकर्म इतिहास/कुलज इतिहास

अस्थीवह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःकेश/ श्मश्रु / दंत/ नख/ अस्थी/आकृती स्पर्शनःअस्थी/संधी/पृष्ठवंश प्रश्नःअस्थी,संधी,पृष्ठवंश आकार/संबंधीत शब्द परीक्षण
मज्जावह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःनेत्र/संधी/शारीरिक स्थिती/मुखक्रिया/ संबंधीत शब्द परीक्षण स्पर्शनःसंधी स्पर्श/स्नायुप्रतिक्षिप्तक्रिया/नसक्रिया परीक्षण मन्यास्तंभ प्रश्नःवेग/चिमचिमायन/पिप्पिलिका संचारवतवेदना/स्तब्धता/सुप्ती
शुक्रवह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःवृषण/ मेढ्र/मूत्रमार्ग स्पर्शनःवृषण/मेढ्र/मूत्रमार्ग/अधिवृषणिका /स्खलनवाहिनी/पौरुषग्रंथी प्रश्नःयौनसंबंधी इतिहास/संबंधीत औषधे
आर्तववह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःयोनी स्पर्शनःयोनी/उदर/लसिकाग्रंथी प्रश्नःरजःप्रवृत्ती इतिहास/यौनसंबंधी इतिहास/प्रसुती इतिहास/ संबंधीत औषधे
स्तन्यवह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःस्तन/स्तन्य स्पर्शनःस्तन प्रश्नः रजःप्रवृत्ती इतिहास/शोथ
मूत्रवह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःमूत्रमार्ग/मूत्र स्पर्शनःउदर/मूत्रमार्ग/मूत्राशय परीक्षण प्रश्नःमूत्र/स्वेदन/आहार/कुलज इतिहास/संबंधीत औषधे
पुरीषवह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःगुद/मल स्पर्शनःउदर/गुद/मलाशय परीक्षण प्रश्नःमल/वेगधारण
स्वेदोवह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःत्वचा/मेदसंचिती स्पर्शनःत्वचा प्रश्नःस्वेदन/अस्वेदन/स्थान
मनोवह स्रोतस परीक्षणः	दर्शनःमुखभाव/शारीरिक दर्शन/भावना प्रदर्शन/स्वर स्पर्शनःहृदय व सर्व शारीर प्रश्नःवेदना/वैयक्तिक इतिहास/कुलज इतिहास/मानसिक रोग/संबंधीत औषधे
ओजोविकृति परीक्षणः	ओजोव्यापद/ओजोविस्त्रंस/ओजोक्षय

इतर परीक्षण

तात्पुरते रोगनिदान:

रक्त इत्यादी तपासाची परीक्षणे:

निदानपंचक:

1. हेतु:
2. पूर्वरूप:
3. रूप:
4. उपशय/ अनुपशय:
5. संप्राप्ती:

दोष अवस्था: साम/निराम

वात: चय/प्रकोप/प्रसर/स्थानसंश्रय/व्यक्ती/भेद

पित्त: चय/प्रकोप/प्रसर/स्थानसंश्रय/व्यक्ती/भेद

कफ: चय/प्रकोप/प्रसर/स्थानसंश्रय/व्यक्ती/भेद

संप्राप्ती घटक:

दोष:

दूष्य:

मल:

स्त्रोतस:

स्त्रोतोदुष्टी:

अग्नी:

उद्भवस्थान:

व्याधीअवस्था:

व्याधीमार्गः

व्याधीस्थानः

विकार विघटन भावः

विकार विघात भावः

उदर्कः

उपद्रवः

अरिष्ट लक्षणोः

साध्यासाध्यताः

व्यवच्छेदक निदानः

व्याधीविनिश्चयः

चिकित्सासूत्रः

शमनचिकित्साः

शोधनचिकित्साः

पथ्य :

अपथ्यः

पुनःपरीक्षणोः

विद्यार्थ्यांची सही

अध्यापकाची सही

कायाचिकित्सा विभाग

बाह्यरुग्ण पत्रक

बाह्य रुग्ण नं:

लिंग:

वय:

रुग्णाचे नाव:

परीक्षण दिनांक:

पत्ता

प्रमुख वेदना व त्यांचा कालावधी:

वर्तमान व्याधी लक्षणे व रुग्ण इतिहास:

पुर्वव्याधी इतिहास

कुलज इतिहास

सामान्य परीक्षण

देहोष्मा फॅ

श्वसन / मिनिट

रक्तदाब मिमी. पारद

शिरोग्रीवा

केश

नासा

तालु

शिरःतालु

मुख

गिलायु

कपाल

ओष्ठ

अवटुका

नेत्र

दंत

मन्या

कर्ण

जिह्वा

उरःपरीक्षण

निरीक्षण / स्पर्शन / आकोठन / शब्दवर्धक यंत्राने परीक्षण

उदरपरीक्षण

निरीक्षण / स्पर्शन / आकोठन / शब्दवर्धक यंत्राने परीक्षण

चर्तुविध शाखा परीक्षण

उभय हस्त वाम / दक्षिण-

उभय पाद वाम / दक्षिण

षडविध परीक्षणः

ज्ञानेन्द्रिये परीक्षणकर्मेन्द्रिये परीक्षण

चक्षुरीन्द्रिय

वाकृ

श्रवणेन्द्रिये

हस्त

रसनेन्द्रीय

पाद

घ्राणेन्द्रिय

पायु

स्पर्शनेन्द्रिय

उपस्थ

अष्टविध परीक्षण

1. नाडी.....गती

/ मिनीट

दोष

2. मुत्र....प्रमाण

वर्ण

वेळा

3. मल...प्रमाण

वर्ण

वेळा

4. जिह्वा...वर्ण

स्वरूप

5. शब्द...

स्वरूप

6. स्पर्श.....

स्वरूप

7. द्रुक... वर्ण

स्वरूप

क्षमता

8. आकृती.....कृश/मध्यम/स्थूल

दशविध परीक्षण

1. प्रकृति	2. विकृति
3. सार	4. संहनन
5. प्रमाण	6. सात्म्य
7. सत्व	8. आहारशक्ती
9. व्यायामशक्ती	10. वय

रुग्णबल.....प्रवर/मध्य/अवर

व्याधीबल.....प्रवर/मध्य/अवर

स्त्रोतस परीक्षण

प्राणवह....	दुष्टीलक्षणे.....	दुष्टीहेतु.....
उदकवह....	दुष्टीलक्षणे.....	दुष्टीहेतु.....
अन्नवह....	दुष्टीलक्षणे....	दुष्टीहेतु....
रसवह....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु....
रक्तवह.....	दुष्टीलक्षणे....	दुष्टीहेतु...
मांसवह.....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु...
मेदोवह.....	दुष्टीलक्षणे....	दुष्टीहेतु....
अस्थीवह.....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु...
मज्जावह....	दुष्टीलक्षणे....	दुष्टीहेतु....
शुक्रवह.....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु...
आर्तववह.....	दुष्टीलक्षणे....	दुष्टीहेतु...
स्तनवह.....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु....
मूत्रवह.....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु...
पुरीषवह....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु....
स्वेदोवह.....	दुष्टीलक्षणे...	दुष्टीहेतु...

मनोवह

दुष्टीलक्षणे

दुष्टीहेतु

तात्पुरते रोगनिदानः

रक्त इत्यादी तपासाची परीक्षणे

निदानपंचकः

1. हेतुः
2. पूर्वरूपः
3. रूपः
4. उपशय/ अनुपशयः
5. संप्राप्तीः
6. संप्राप्ती घटकः

दोषः

दूष्यः

मलः

स्त्रोतसः

स्त्रोतोदुष्टीः

अग्नीः

उद्भवस्थानः

व्याधीअवस्थाः

व्याधीमार्गः

व्याधीस्थानः

विकार विघटन भावः

विकार विघात भावः

उदकः

उपद्रवः

अरिष्ट लक्षणेः

साध्यासाध्यताः

व्यवच्छेदक निदानः

व्याधीविनिश्चयः

चिकित्सासूत्रः

शमनचिकित्सा

शोधनचिकित्सा

पथ्यः

अपथ्यः

पुनःपरीक्षणः

विद्यार्थ्यांची सही

अध्यापकाची सही